

This eChok volume of
Genesis ~ Volume 1

Dedicated in loving memory of
**Joseph and Adele
Mizrahi ל"ה**

by their son ~ David

and in memory of

Arthur Sulcov ל"ה

*by his loving wife Esther
and children ~ Robert and Sherry*

In memory of
**Jacob and Mary
Hidary**

By their Children

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה אחרונה דשם ב"ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

ח מן בעִרְא דְכִיָּא ומן בעִרְא
 די ליתָהּא דְכִיָּא ומן עופֵא וכל
 די רחש על ארְעָא: ט תרין
 תרין עלו לְנוֹת נח לְתַבּוּתָא
 דְכַר וְנִקְבָּא כְּמָא די פְּקִיד יי
 ית נח: י וְהוּהּ לְזִמְנִי שְׁבַעַת
 יומין ומי טופְנָא הוּוּ על
 ארְעָא: יא בְּשַׁנַּת שְׁתַּי מָאָה
 שְׁנַיִן לְחַיֵּי נח בִּירְחָא תְּנַיְנָא
 בְּשַׁבַּעַת עֶשְׂרָא יומָא לִירְחָא
 בְּיומָא הַדִּין אֲתַבְּעוּ כָּל
 מְבוּעֵי תְּהוּמָא רְבָא וְכוּי שְׁמַיָּא
 אֲתַפְּתַחוּ: יב וְהוּהּ מְטָרָא נְחַת

ח מִן־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר
 אֵינָנָה טְהוֹרָה וּמִן־הָעוֹף וְכֹל אֲשֶׁר־רָמַשׁ
 עַל־הָאָדָמָה: ט שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל־נֹחַ
 אֶל־הַתֵּבָה זָכָר וּנְקֵבָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים
 אֶת־נֹחַ: י וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וּמִי הַמַּבּוּל
 הָיוּ עַל־הָאָרֶץ: יא בְּשַׁנַּת שֵׁשׁ־מֵאוֹת שָׁנָה
 לְחַיֵּי־נֹחַ בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנַיִי בְּשַׁבַּעַת־עֶשְׂרֵי יוֹם
 לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל־מְעֵינֹת תְּהוֹם
 רְבָה וָאָרְבַּת הַשָּׁמַיִם נִפְתַּחוּ: יב וַיְהִי הַגֶּשֶׁם

(8) From pure animals and from animals which were not pure, and from birds, and from every [creature] which crawls upon the ground, (9) Two by two, they came to Noach into the ark, male and female, just as God had commanded Noach. (10) And it was, after those seven days, that the waters of the Flood were upon the earth. (11) In the six-hundredth year of Noach's life, in the second month, on the seventeenth day of that month — on that day, all the wellsprings of the great depth burst open, and then the apertures of the heavens were opened. (12) And the rain was upon the earth for forty days and forty nights.

RASHI

רש"י

(9) **They came to Noach** — of their own accord. **Two by two** — [From this verse, it would seem that only two of each creature came to the ark, yet were there not meant to have been seven pairs of pure animals (see verse 2 above)? However, our verse here is telling us that] all [of the creatures that came in the ark] had this number in common: i.e., there were at least two [of any animal]. (11) **In the second month** — Rabbi Eliezer [who holds that the world was created in the month of Tishrei,] says: This refers to MarCheshvan [the second month after Tishrei, while] Rabbi Yehoshua [who holds that the world was created in the month of Nissan,] says: This refers to Iyar [the second month after Nissan] (Rosh Hashanah 11b). **[The wellsprings ...] burst open** — in order to bring forth their waters. **The great depth** — [The evil people of that generation were punished] measure for measure: their transgressions had reached the level of (Genesis 6:5) "The evil of man was

(ט) בָּאוּ אֶל נֹחַ. מֵאֲלֵיהֶן: שְׁנַיִם שְׁנַיִם. כָּלֶם הַשְּׁוֹי בְּמִנְיָן זֶה, מִן הַפְּחוֹת הָיוּ שְׁנַיִם: (יא) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנַיִי. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: זֶה מֵרַחֲשׁוֹן, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: זֶה אֵיָר: נִבְקְעוּ. לְהוֹצִיא מִימֵיהֶן: תְּהוֹם רְבָה. מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה, הֵם חָטְאוּ בְּרַבָּה רַעַת הָאָדָם, וְלָקוּ

עַל-הָאָרֶץ אַרְבַּעַיִם יוֹם וְאַרְבַּעַיִם לַיְלָה: עַל אֲרֶעָא אַרְבַּעַיִן יָמִין
וְאַרְבַּעַיִן לַיְלָוֹן:

RASHI

great (רבה),” so they were smitten with “the great (רבה) depth.” (*Sanhedrin 108a*) (12) **And the rain was upon the earth** — *Yet later on, Scripture says (verse 17 below), “And the Flood was [upon the earth].” [Here it is described as rain, whereas later as a Flood? This is not a contradiction.] Rather, when [at first] God brought the waters down, He did so mercifully [i.e., gently], so that if*

the people would repent, the waters would become blessed rainfall. However, when [God saw that] the people did not repent, the waters indeed became a Flood (Bereishit Rabbah 31:12). Forty days [and forty nights] — The first day is not included in this number [of forty “days and nights”], since its night was not attached to it, for it is written (in the preceding verse), “On that day, all the wellsprings ... burst open” [and since a particular day always begins with its preceding night, then this first day of rain, “the seventeenth day of the month,” was not part of the forty “days and nights,” since the rain began in the middle of that day. Therefore, in calculating the dates of the Flood, the first complete “day and night” commenced on the next day, namely, the eighteenth day of the month, and the Flood ceased forty days after this]. Hence, the forty days end on the 28th of Kisleiv according to Rabbi Eliezer [who holds that the Flood began on the seventeenth of MarCheshvan (see Rashi preceding verse). How is this so?] Because when the months are enumerated in order, one is “complete” [in length, i.e., consists of thirty days], while the next is “deficient” [in length, i.e., consisting of twenty-nine days, and so on. Thus, since the first of these forty “days and nights” was the eighteenth of Marcheshvan, according to Rabbi Eliezer, and since there are only twenty-nine days in that second month, MarCheshvan.] then [the Flood endured for] twelve days in MarCheshvan and then another twenty-eight days in Kisleiv [making the total of forty].

PROPHETS Isaiah 54

נְבִיאִים יִשְׁעִיהָ פָּרַק נָד
ז בְּרָגַע קָטָן עֲזַבְתִּיךָ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבְּצֶךָ:
ח בְּשֹׁצֵף קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי פָּנַי רָגַע מִמֶּנּוּ וּבַחֲסֵד עוֹלָם
זַעֲרָא מְנִיד וּבִטְבוֹת עֲלָם דְּלָא פִסְקוֹן אֲרַחֲסִים עֲלֶיךָ אֲמַר פְּרָקִיךָ יי: ט כִּי־יָמִי נָח דָּא קְדָמִי דְקִיַּמִּית

(7) “For a small moment have I forsaken you, and with great mercy I will gather you. (8) With a little wrath did I hide My countenance for a moment from you,

RASHI

(ח) בְּשֹׁצֵף קֶצֶף. בְּמַעַט קֶצֶף: וּבַחֲסֵד עוֹלָם. שִׁתְּקִים רש"י

במימרי דלא יעדון מי טופנא דהוּו ביומי נח עוד על ארעא כן קיימית במימרי דלא יחול רוגני עלך ולא אזוף ביד: י ארי טוריִא יעדון ורמתא יתפרקו וטובי מגיד ירושלם לא יעדי וקנים שלמי לא יתרחק אמר דעתיד לרחמא עלך יי: יא חשיכתא מקבלת עולבן קרתא דאמרין עלה

רַחֲמֶיךָ אֲמַר גְּאֻלֶּךָ יְדוּה: ט בִּי מִי נַח זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבְר מִי־נַח עוֹד עַל־הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקֶּצֶף עֲלֶיךָ וּמִגְעַר־בָּד: י כִּי הַהָרִים יִמוּשׁוּ וְהַגְּבְעוֹת תִּמוּטְנָה וְחִסְדִּי מֵאַתָּה לֹא־יִמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט אֲמַר מִרַחֲמֶךָ יְדוּה: יא עֲנִיָּה סַעֲרָה לֹא נַחֲמָה הִנֵּה אֲנֹכִי מִרְבִּיץ בַּפּוּד: אֲבִנֶיךָ וְיִסְדֹּתֶיךָ בַּסַּפִּירִים:

עממא לא תתנחם הא אנא כביש בצדידא אבני רצפתיה ואשכללנייה באבנין טבין:

and with everlasting kindness will I have compassion on you,” said your Redeemer, the Lord. (9) “For this is to Me [as] the waters of Noach, as I swore that the waters of Noach shall never again pass over the earth, so have I sworn neither to be wroth with you nor to rebuke you. (10) For the mountains shall depart and the hills totter, but My kindness shall not depart from you, neither shall the covenant of My peace totter,” says the Lord, Who has compassion on you. (11) O poor tempestuous one, who was not consoled, behold, I will set your stones with carbuncle, and I will lay your foundations with sapphires.

RASHI

with everlasting kindness — *that will exist forever.* (9) **For this is to Me [as] the waters of Noach** — *It is an oath in My hands.* (10) **For the mountains shall depart** — *Even if the merit of the Patriarchs and the Matriarchs is depleted, My kindness shall not depart from you.* (11) **Tempestuous one** — *whose heart storms with many troubles. I will set ... with carbuncle* — *I pave your floor with carbuncle stones.*

רש"י
עד עולם: (ט) בי מי נח זאת לי. שבועה בדי: (י) כי הָהָרִים יִמוּשׁוּ. אף אם תכלה זכות אבות ואמהות חסדי מאתך לא ימוש: (יא) סַעֲרָה. שְׁלֵבָה טוער מרב צרות: מִרְבִּיץ בַּפּוּד. אֶרֶץ רַצְפָּתָךְ בְּאֲבִנֵי נָפֶךְ:

Writings Mishlei 2

טו דארתהון מעקמן ומפתלין שבליהון: טז דתתפצי מן

כתובים משלי פרק ב
טו אֲשֶׁר אֲרָחֲתֵיהֶם עֵקְשִׁים וְנִלְוִזִים בְּמַעְגְלוֹתָם: טז לְהַצִּילֶךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנְכַרְיָה אֲמַרְיָה הַחֲלִיקָה:

(15) Who are crooked in their ways, and perverse in their paths. (16) To deliver you from the strange woman, from the alien woman who speaks smoothly.

RASHI

(15) **Who are crooked and perverse** — *Expressions of being twisted.* (16) **From the strange woman** — *This refers to the throwing off of the yoke of all the commandments. From the alien woman*

רש"י
(טו) עֵקְשִׁים וְנִלְוִזִים. לְשׁוֹן עֵקְמִים: (טז) מֵאִשָּׁה זָרָה. זו פריקת על של כל המצוות: מִנְכַרְיָה. אֲשֶׁר

יז הַעֲזֹבֶת אֶלֶּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ שִׁכְחָה: אֶתְתָּא חֵילוֹנִיתָא מִנּוֹכְרִיתָא
 יח כִּי שָׁחָה אֶל־מֹת בֵּיתָהּ וְאֶל־רַפְּאִים מֵעַגְלֹתֶיהָ: דְּמִלְּהָא חֵלִין: יז דְּשִׁבְקָה
 יט כָּל־בָּאֵיהָ לֹא יִשׁוּבוּן וְלֹא־יִשְׁיֶגּוּ אַרְחוֹת חַיִּים: מְרַבִּיתָא דְּטַלְיֹתָהּא וְקִימָא
 דְּאֶלְהָא טַעַת: יח דְּבַעֲמָקָא דְּמוֹתָא בֵּיתָהּ וְיִלְגַּבְרִיא
 הִלְכְתָּא דְּשִׁבְלָהָא: יט כָּל דְּעֵילָן לֹא חֹרִין בְּשָׁלֵם וְלֹא צִידִין אַרְחָתָא דְּחַיִּים:

- (17) That forsakes the lord of her youth, and forgets the covenant of her God.
 (18) For her house inclines to death, and her paths to Gehinnom. (19) None that go to her return, nor do they regain the paths of life.

RASHI

רש"י

— whose words are smooth. (18) רפאים — אַמְרֵיהָ הַחֲלִיקָה: (יח) רַפְּאִים. גִּיהֵנוֹם: (יט) לֹא יִשׁוּבוּן. יִקְשָׁה בְּעֵינֵיהֶם לִפְרֹשׁ מִמֶּנָּה וְלַחֲזֹר בְּתִשׁוּבָה:
 — They find it difficult to abandon her and repent.

Mishnah Zevachim, chapter 2

משנה זבחים פרק ב

(1) All sacrifices whose blood was received by a *zar*, [literally stranger, i.e., a stranger to sacrificial procedures, one who is not a *kohen*] an *onen* [the status of one whose immediate relative died, before burial], a *tevul yom* [one who immersed at the end of his period of impurity, but must wait for sunset to become ritually pure] one lacking [the correct priestly] vestments, one lacking sacrificial atonement [a priest who became impure through a corpse was sprinkled with the ashes of the red heifer mixed with water; he then immersed; and on the eighth day of his impurity he offered a sacrifice, which atoned for him. Similarly, a leper and a *zav* immersed on becoming clean, and offered a sacrifice the following day. In all these cases, they are “lacking atonement”

רבנו עובדיה מברטנורא

א כל הזבחים שקבל דמן זר. שאינו כהן. פסל. דכתיב (ויקרא כג) וינורו מקדשי בני ישראל ולא יחילו, למד על הזר שעבד, שחלל את הקדשים: אונן. מי שמת לו אחד מן הקרובים שהוא חייב להתאבל עליהם, כל יום המיתה קרוי אונן, ואסור לאכול בקדשים ואם עבד חלל. חוץ מכהן גדול שהוא מקריב אונן: טבול יום. שאין טהרתו נגמרת עד שיעריב שמשו, דכתיב(שם) ובא השמש וטהר: מחוסר בגדים. כהן הדיוט ששמש בפחות מארבעה בגדים, וכהן גדול ששמש בפחות משמונה. וכשם שמחוסר בגדים פסול, כך מיותר בגדים פסול וכן אם היה דבר חוצץ בין בשרו לכתונת או למכנסים, פסול, דרחמנא אמר (שם ו) ילבש על בשרו, שלא יהא דבר חוצץ בין הבגדים לבשרו. הלכך כהן בשעת עבודה לא היה מניח תפלין של יד, לפי שהן חוצצים בין הבגד לבשרו. אבל תפלין של ראש היה מניח, לפי שהן מונחין על שערו שהוא נראה בין ציץ למצנפת: מחוסר כפורים. כגון זב וזבה ומצורע ויולדת שנגמרה טהרתן ולא הביאו קרבנותיהם. ואשכחן דכתב רחמנא ביולדת (שם יב) וכפר עלשיה הכהן וטהרה. מכלל שעד כאן טמאה היא. והוא הדין לכל שאר טמאים הטעונים קרבן, שהם בטומאתן עד שיביאו כפרתן לענין אכילת קדשים ולבוא במקדש: שלא רחויץ

after their immersion and before they offer their sacrifice], one who had not washed his hands and feet [at the laver; (see Exodus 30:18-21)], an uncircumcised [priest], a ritually impure [priest], one who was sitting [sacrificial procedures must be performed

while standing], one standing on utensils or on an animal or on his fellow's feet, [i.e., not directly on the sanctified ground of the Temple courtyard; blood received by the aforementioned fashion] is disqualified [for the sacrificial service]. If [the priest] received [the blood] with his left hand, it is disqualified. Rabbi Shimon declares it [the last case] valid. If the blood poured out [directly] onto the pavement [not having been received in a bowl, from the animal's neck] and [the priest then] collected it [from the ground], it is disqualified. If [the priest] sprinkled it [the blood] on the ramp [leading to the altar, instead of directly on the altar, it is invalid; however, the owner of the sacrifice has received atonement but the flesh may not be eaten], [or on the altar itself, but] not against its base [the blood was to be sprinkled against the base of the altar]; if he sprinkled [the blood] which should be applied below [the red line] above, [the altar had a thin red line separating the upper and lower areas, referred to as the *chut hasikra*,] or that which should be sprinkled above, below [certain blood was to be applied above, and others below]; or that which should be applied inside [on the inner altar, he applied]

טמא, יושב, עומד על גבי כלים, על גבי בהמה, על גבי רגלי חברו, פסל. קבל בשמאל, פסל. רבי שמעון מכשיר. נשפך הדם על הרצפה ואסוף, פסול. נתנו על גבי הכבש, שלא כנגד היסוד, נתן את הנתנין למטן למעלה, ואת הנתנין למעלה למטן, את הנתנים

רבנו עובדיה מברטנורא

ידים ורגלים. לפי שנאמר בקידוש ידים ורגלים, חוקת עולם, ונאמר בבגדי כהונה חוקת עולם, מה בגדי כהונה עם עבד מחוסר בגדים פסל, אף אם עבד שלא רחוץ ידיו ורגליו פסל. וסדר קידוש ידים ורגלים, לא עומד ולא יושב אלא מוטה ומניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית וידו השמאלית על גבי רגלו השמאלית, ומשפשף רגליו בידי בשעה שהוא מקדש. ואינו רשאי לקדש בתוך הכיור עצמו, אלא מן המים שיוצאים ממנו, שנאמר (שמות ל) ורחצו אהרן ובניו ממנו, ולא בתוכו. וכל המימות כשרים לקידוש, ואפילו שאינן מים חיים: **ערל.** אם עבד פסל, דכתיב (יחזקאל מד) כל בן נבר ערל לב וערל בשר, הקיש ערל לבן נבר, מה בן נבר אם עבד פסל אף ערל בן: **יושב.** דכתיב (דברים יז) לעמוד לשרת, שלא יהא שירות אלא מעומד: **עומד על גבי כלים.** הואיל ורצפת העזרה מקדשת וכלי שרת מקדשין הדבר הנוגע בהן, מה כלי שרת צריך שלא יהא דבר חוצץ בינו לכלי שרת, אף רצפה לא יהא דבר חוצץ בינו לבין הרצפה. ולא מבעיא כלים שאינן מין בשר דודאי חייצי, אלא אפילו בהמה שהיא מין בשר. ולא מבעיא בהמה שאינה מין אדם, אלא אפילו רגלי חברו שהן מין אדם חוצצים: **קבל בשמאל פסל.** דכתיב (ויקרא ד) ולקח הכהן מ דם החטאת באצבעו ונתן, מלמד שלא תהא קבלת הדם ולא נתינה אלא בימין, דכל מקום שנאמר יד או אצבע אינו אלא בימין, דיליף ממצורע דכתיב ביה (שם יד) וטבל הכהן את אצבעו הימנית: ור' שמעון מכשיר. סבר מקרא נדרש לאחריו ולא לפניו, הלכך אצבע אונתן דכתיב בתריה קאי, ולא אולקח דכתיב לקמיה. ורבנן סברי מקרא נדרש לפניו ולאחריו, וכי כתיב אצבע, אתרווייהו קאי, אלקיחה דלפניו ואנתינה דאחריו. והלכה כחכמים: **נשפך הדם על הרצפה.** שלא נתקבל הדם בכלי: **ואספו פסול.** דכתיב (שם טז) ולקח מדם הפר, אי סלקא דעתך ואפילו מקצת דם, והא כתיב (שם ד) ואת כל דם הפר ישפוך, אלמא צריך שיקבל כל הדם, אלא קרי ביה ולקח דם מזהר, מן הפר יקבלנו ולא מן הארץ. שגורעים אות מתיבה זו ומוסיפין אותה על תיבה אחרת ודורשים אותה: **נתנו על גבי הכבש שלא כנגד היסוד פסול.** ומכל מקום נתכפרו הבעלים. אלא שהבשר אינו נאכל. דאמר רחמנו גבי דם (שם יז) ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר, כיון שהגיע דם למזבח נתכפרו הבעלים: **נתן את הנתנים למטה.** מחוט הסיקרא שהיה חגור למזבח באמצע. והדמים הנתנין בחמש אמות העליונות שהן למעלה מן החוט, נקראים הנתנים למעלה. והנתנין בחמש אמות תחתונות שהן למטה מן החוט, נקראים

outside [on the outer altar], or what should be applied outside [he applied] inside, it is unfit, but does not involve *karet* [for the eating of such sacrificial flesh even if it were *pigul* (see end of next Mishnah and Tosfot Yom Tov)]. (2) If one slaughters the sacrifice [intending] to sprinkle its blood outside [the courtyard], or part of its blood outside; [or] to burn its *emurim* or part of its *emurim* outside; to eat its flesh or as much as an olive of its flesh outside, or to eat as much as an olive of the skin of the *alyah* — fat-tail outside, it is unfit [and may not be eaten], however one is not liable *karet* [if he actually eats it]. [If he slaughters it, intending] to sprinkle its blood

or part of its blood the next day, to burn its *emurim* or part of its *emurim* the next day, to eat its flesh or as much as an olive of its flesh the next day, or to eat as much as an olive of the skin of its fat-tail the next day, it is *pigul*, and involves *karet* [even if he eats it at the proper time]. (3) This is the general rule: He who slaughters or receives [the blood], or carries [it] or sprinkles [it, intending] to eat [as much as an olive] of that which is normally eaten, or to burn [on the altar as much as an olive] of that which is normally burnt **outside** [the courtyard] **bounds**, [the sacrifice] is invalid, but it does not involve *karet*; [however, intending to eat or burn] after [its proper] **time**, it is *pigul* and does involve *karet*, provided that, that which [would otherwise have] rendered it a valid sacrifice [i.e., the sacrificial procedures performed with the blood, referred to as *hamatir*] is offered in accordance with the law [i.e., no other invalidating action was performed to invalidate the sacrifice]. (4) How is [the case of] that

רבנו עובדיה מברטנורא

הנתנים למטה: הנתנים בפנים. שדמן טעון הויה על מזבח הזהב: בחוץ. על מזבח החיצון: פסול. ואסור באכילה: ואין בו כרת. האוכל מבשר הקדשים שנפסל דמו בפסולים הללו, אינו ענוש כרת: **ב השוחט את הזבח**. שלמים או שאר הנאכלים: כזית מעור האליה. הא קא משמע לו, דעור האליה לאו כאליה דמי, והוי מחשב לאכול דבר שדרכו לאכול ולפיכך פסול. דאי כאליה דמי, הוי מחשב לאכול דבר שדרכו להקטיר ולא היה פסול, כדתנן לקמן בסמוך, לאכול דבר שדרכו לאכול, להקטיר דבר שדרכו להקטיר, פסול: **ואין בו כרת**. האוכל. ואפילו בחוץ, אינו ענוש כרת: **לאכול בשרו למחר**. הא ליכא לאוקמא בשלמים, אלא בתודה וחסאת. דאילו בשלמים, זמנו הוא. אבל לזרוק דמו או להקטיר אמוריו, אפילו בשלמים הוי למחר חוץ לזמנו: **פסול וחיבים עליו כרת**. האוכלו ואפילו בזמנו, ענוש כרת: **ג השוחט והמקבל והמהלך והזורק**. אם כשהוא עסוק באחת מארבע עבודות הללו חשב על הזבח לאכול ממנו דבר שדרכו לאכול דהיינו הבשר, או להקטיר ממנו דבר שדרכו להקטיר דהיינו אימורים, חוץ למקומו, הבשר אסור באכילה, והאוכלו אינו ענוש כרת. ואם חשב על הזבח לאכול חוץ לזמנו, הזבח פגול, והאוכלו אפילו בתוך זמנו ענוש כרת, דכתיב (ויקרא ז) ואם האכול יאכל מבשר זבח שלמים ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול יהיה, ובמחשב לאכול מזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר. או אינו מדבר אלא באוכל מזבחו ביום השלישי, אמרת אחר שהוכשר יחזור ויפסל, בתמיהה ועוד, הרי הוא אומר לא יחשב פגול יהיה: **ובלבד שיקרב המתיר**. הדם שהוא מתיר: **כמצותו**. [כאילו היה כשר] שלא יתא בו פסול אחר. אבל אם יש בו פסול מחשבה אחרת, יצא מידי פגול. כדמפרש

בפנים בחוץ, ואת הנתנין בחוץ בפנים, פסול ואין בו כרת: **ב השוחט את הזבח לזרוק דמו בחוץ או מקצת דמו בחוץ, להקטיר את אמוריו בחוץ או מקצת אמוריו בחוץ, לאכול בשרו בחוץ או כזית מבשרו בחוץ או לאכול כזית מעור האליה בחוץ, פסול ואין בו כרת. לזרוק דמו למחר או מקצת דמו למחר, להקטיר אמוריו למחר או מקצת אמוריו למחר, לאכול בשרו למחר או כזית מבשרו למחר או לאכול כזית מעור האליה למחר, פגול וחיבין עליו כרת: ג זה הכלל, כל השוחט והמקבל והמהלך והזורק, לאכול דבר שדרכו לאכול, להקטיר דבר שדרכו להקטיר, חוץ למקומו, פסול ואין בו כרת. חוץ לזמנו, פגול וחיבין עליו כרת, ובלבד שיקרב המתיר כמצותו: ד כיצד קרב המתיר כמצותו. שחט**

which [would otherwise have] rendered it a valid sacrifice in accordance with the law [apart from that which caused it to become *pigul*]? If one slaughtered in silence [i.e., without any improper thoughts] and [then] received, carried or sprinkled, [intending to eat the flesh] after [its proper] time; or if one slaughtered [intending to eat] after [its proper] time, and received [the blood], went [up the ramp to the altar], and sprinkled in silence; or if one slaughtered, and received, went, and sprinkled [intending to eat] after [its proper] time; that is an offering [which would otherwise have] rendered it a valid sacrifice in accordance with the law [i.e., there is no other invalidating factor involved]. How is [the case of] that which would have rendered permissible not offered in accordance with the law? If one slaughtered [intending to eat] outside [the courtyard,] bounds; [an invalidating thought, and then] received, went, and sprinkled [with the intention of eating] after time [a thought which ordinarily would cause it to become *pigul*]; or if one slaughtered [intending to eat] after [its proper] time, [a thought which ordinarily would cause it to become *pigul* and] received, went, and sprinkled [intending to eat] outside the bounds [an additional invalidating thought]; or if one slaughtered, received, went, and sprinkled [intending to eat] outside the bounds; or if one slaughtered the Pesach sacrifice or the sin-offering for the sake of something else [as different sacrifices, in which case they are invalid], and received, went, and sprinkled [intending to eat them] after [its proper] time; or if one slaughtered [them, intending to eat them] after [its proper] time, [and] received, went, and sprinkled for the sake of something else; or if one slaughtered, received, went, and sprinkled for the sake of something else; in these cases that which renders permissible [i.e., the *matir*], was not offered in accordance with the law [in all these cases, there was an illegitimate intention which invalidated the sacrifice, in addition to that which would render it *pigul*; consequently, it is not *pigul*, but merely invalid]. (5) [If during one procedure, one intended] to eat as much as an olive outside the bounds [and] as much as an olive the following day, [or] as much as an olive the following day [and] as much as an olive outside the bounds [the intentions being in this order]; [to eat]

רבנו עובדיה מברטנורא

ואזיל. דגבי פגול כתיב לא ירצה, כדכתיב גבי כשר, לומר לך, כהרצאת כשר כך הרצאת פגול, מה הרצאת כשר לא קרי לה הרצאה אלא בוריקה שהיא סוף ארבע עבודות המתירות, אף פגול אינו קבוע ולעולם הוא תלוי ועומד עד שזרק הדם שהוא סוף כל המתירין: ד' בשתיקה. בלא מחשבה הפוסלת: הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן. מוציאן מידי פיגול. אבל שאר זבחים אין שלא לשמן מוציאן מידי פגול, דהא כשרים הם בשלא לשמן: ה' לאכול

בשתיקה, קבל והלך וזרק חוץ לזמנו. או ששחט חוץ לזמנו, קבל והלך וזרק בשתיקה. או ששחט וקבל והלך וזרק חוץ לזמנו, זה הוא שקרב המתיר כמצותו. כיצד לא קרב המתיר כמצותו. שחט חוץ למקומו, קבל והלך וזרק חוץ לזמנו. או ששחט חוץ לזמנו, קבל והלך וזרק חוץ למקומו. או ששחט, קבל, והלך, וזרק, חוץ למקומו. הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן, קבל והלך וזרק חוץ לזמנו. או ששחט חוץ לזמנו, קבל והלך וזרק שלא לשמן. או ששחט, קבל, והלך, וזרק, שלא לשמן. זהו שלא קרב המתיר כמצותו: ה' לאכול כזית בחוץ וכזית למחר, כזית

half as much as an olive outside the bounds [and] half as much as an olive the following day; half as much as an olive the following day [and] half as much as an olive outside the bounds, [the sacrifice] is unfit [since there is an improper thought regarding the consumption of a full olive], but does not involve *karet* [since in addition to the improper thought regarding its proper time

which causes *pigul*, there is also an improper invalidating thought regarding its bounds]. Rabbi Yehudah says, This is the general rule: Where the [improper] intention of time precedes the [improper] intention of place, [the sacrifice] is *pigul*, and involves *karet*; but if the intention of place precedes the intention of time, it is unfit and does not involve *karet* [he holds that an invalidating intention does not negate a *pigul* intention if the latter is expressed first]. But the Sages say, In both cases [whatever the order], [the sacrifice] is unfit and does not involve *karet*. [If one intends] to eat half as much as an olive [outside the bounds or after time] [and] to burn half as much as an olive, [similarly,] it is fit, because [the improper thought of] eating [half an olive] and [the improper thought of] burning [half an olive] do not combine [to the minimum invalidating size of an olive].

רבנו עובדיה מברטנורא

כזית בחוץ וכזית למחר. היינו הך דאמרן, אלא דרישא איירי בשתי עבודות, ששחט על מנת לאכול כזית בחוץ, וקבל על מנת לאכול כזית למחר. וכאן בעבודה אחת, ששחט על מנת לאכול כזית למחר וכזית בחוץ: **אמר ר' יהודה.** אכולה מתניתין פליג. דלית ליה דמחשבת שאר פסולים מוציאה מידי פגול, אלא אם כן קדם פסולו לפגולו. ובעבודה אחת נמי פליג דאית ליה תפוס לשון ראשון. ואין הלכה כר' יהודה: **לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית.** ושניהן חוץ לזמנו, או חוץ למקומו: **כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין** לפסלו. דהכא ליכא שיעורא והכא ליכא שיעורא:

Gemara Zevachim 19b

גמרא זבחים דף יט:

[On the Mishnah:] “And one who had not washed his hands or his feet [is disqualified from Temple service].” [We derive this from a Scriptural analogy: The implication of] “statute” [with which Scripture describes the

washing of the hands and feet prior to the service] is derived from “statute” written in connection with one who lacked his priestly vestments; [that his service is invalid]. Our Rabbis taught: If a High Priest did not perform immersion or did not sanctify [himself, by washing his hands and feet at the laver] between the changing of clothes [on Yom Kippur] and between the services [each change of clothing was preceded by immersion and the washing of the hands and feet], and he officiated, his service is valid. But the service of either a High Priest [on

למחר וכזית בחוץ, כחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר, כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ, פסול ואין בו כרת. אמר רבי יהודה. זה הכלל, אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום, פגול וחייבין עליו כרת. ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן, פסול ואין בו כרת. והכמים אומרים זה וזה פסול ואין בו כרת. לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית, כשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין:

Yom Kippur] or an ordinary priest [during the daily service] who officiated without the *shacharit* [morning] sanctification of their hands and feet; their service is invalid. Rav Assi said to Rabbi Yochanan, Consider: the five immersions and the ten sanctifications are Scriptural, and “statute” is written in connection with them; then let them be indispensable [for the validity of the service]? He said to him, Scripture says, “And put them on;” (Leviticus 16:4) the putting on [of the priestly vestments] is indispensable, but nothing else is indispensable [“put on” is repeated in the verse twice, to teach that it is indispensable, while “bathing,” which is not repeated, is dispensable]. [At that] his face lit up [Rav Assi was pleased with the answer].

He said to him, I have written you [the letter] *vav* on a tree trunk [which is illegible; an expression meaning idle talk; for] if that is so, [the sanctifications] of [*Shacharit*] the morning [on Yom Kippur] too [should not be indispensable, since they are not written twice]! Chizkiyah said, Scripture says, [concerning sanctifying by washing the hands and feet prior to the daily morning service] “And it shall be a statute forever to them, to him and to his seed throughout their generations.” (Exodus 30:21) That which is indispensable for “his seed” is indispensable for himself as well, and that which is not indispensable for “his seed” is not indispensable for himself [“his seed” refers to an ordinary priest, while “statute” refers to indispensability. Hence the morning sanctification, which is normally indispensable for an ordinary priest, is indispensable for a High Priest on Yom Kippur]. Rabbi Yonatan said, he deduced it from this: “That Moshe and Aharon and his sons might wash their hands and their feet from it (Exodus 40:31) — that which is indispensable in the case of his sons is indispensable in his own case; while that which is not indispensable in the case of his sons is not indispensable in his own case. Why does Rabbi Yonatan not deduce it from the text quoted by Chizkiyah? He can answer you: That is written [to show that the law holds good] for all generations [but not to teach this analogy]. And the other, why did he not deduce it from this text? He requires it for Rabbi Yosi bar Chanina's [ruling]. For Rabbi Yosi bar Chanina said, You may not wash in a laver which does not contain sufficient [water] for the sanctification of four priests, for it says, “That Moshe and Aharon and his sons might wash their hands and their feet from it” [“his sons” implies at least two; consequently, it must be big enough for four].

וְרָגְלָיו שְׁחָרִית וְעֵבֶד עֲבֹדָתוֹ פְּסוּלָה. אָמַר לִיה רַב אָסִי לְרַבִּי יוֹחָנָן מְכַדִּי חֲמֵשׁ טְבִילוֹת וְעֲשָׂרָה קְדוּשִׁין דְּאוֹרִיטָא וְחֻקָּה כְּתִיב בְּהוּ לִיעֲכָבוּ. אָמַר לִיה אָמַר קָרָא וּלְבָשָׁם לְבִישָׁה מְעַכְבֵּת וְאִין דְּבַר אַחַר מְעַכָּב. צִהְבוּ פְּנֵיו אָמַר לִיה וִי' אַאוּפְתָא כְּתַבְתִּי לָךְ אִי הָכִי דְצִפְרָא נְמִי. אָמַר חֻקָּה אָמַר קָרָא (שְׁמוֹת ל) וְהִיתָה לָהֶם חֻק עוֹלָם לֹא וְלִזְרָעוֹ לְדוֹרוֹתָם דְּבַר הַמְעַכָּב בְּזִרְעוֹ מְעַכָּב בּוּ דְּבַר שְׂאִינּוּ מְעַכָּב בְּזִרְעוֹ אִינוּ מְעַכָּב בּוּ. רַבִּי יוֹנָתָן אָמַר מִהֲכָא (שֵׁם מ) וְרִחֲצוּ מַמְנוּ מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן וּבְנָיו דְּבַר הַמְעַכָּב בְּבָנָיו מְעַכָּב בּוּ דְּבַר שְׂאִינּוּ מְעַכָּב בְּבָנָיו אִינוּ מְעַכָּב בּוּ. רַבִּי יוֹנָתָן מָאִי טַעְמָא לֹא אָמַר מִדְּחֻקָּה אָמַר לָךְ הֵהוּא לְדוֹרוֹת הוּא דְכְּתִיב וְאִיךָ מָאִי טַעְמָא לֹא אָמַר מֵהָאִי מִיבְעִי לִיה לְכַדְרֵי יוֹסִי בַר חֲנִינָא דְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינָא כָּל כִּיּוֹר שְׂאִין בּוּ כְּדִי לְקַדֵּשׁ אַרְבַּעָה כְּהֻנִּים מַמְנוּ אִין מְקַדְשִׁין בּוּ שְׁנַאֲמַר וְרִחֲצוּ מַמְנוּ מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן וּבְנָיו:

זוהר נח דף ע"א ע"א

ומוראכם וחתכם יהיה מפאן ולהלאה יהא לבון דיוקנין דבני נשא. דהא בקדמיתא לא הוּו דיוקנין דבני נשא. תא חזי בקדמיתא כתיב (שם מ) בצלם אלהים עשה את האדם וכתוב (שם ה) בדמות אלהים עשה אותו בין דחטו אשתנו דיוקנייהו מההוא דיוקנא עלאה ואתהפכו אינון למדחל מקמי חיון ברא. בקדמיתא כל ברין דעלמא זקפן עיינין והמאן דיוקנא קדישא עלאה ונעאן ודחלין מקמיה. בין דחטו אתהפך דיוקנייהו מעינייהו לדיוקנא אתרא ואתהפך דבני נשא זעין ודחלין מקמי שאר ברין. תא חזי כל אינון בני נשא דלא חסאן קמי מאריהון ולא עברין על פקודי אורייתא זיו דיוקנא דילהון לא אשתני מחיוו דדיוקנא עלאה וכל ברין דעלמא זעין ודחלין קמיה. ובשעתא דבני נשא עברין על פתגמי אורייתא אתחלף דיוקנא דילהון וכלהו זעין ודחלין מקמי ברין אחרנין בגין דאתחלף דיוקנא עלאה ואתעבר מנייהו וכדין שלמי בהו חיות ברא דהא לא חמו בהו ההוא דיוקנא עלאה כדקחיו. ועל בן השתא בין דעלמא אתחדש כמלקדמין בריד לון ברכתא דא ושלטי לון על כלא כמה דאת אמר ובכל דגי הים בידכם נתנו. ואפילו נוני ימא רבי חייא אמר בידכם נתנו מקדמת דנא דכד ברא קדשא בריד הוא עלמא מסר כלא בדיהון דכתיב ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגומר:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sha'arei Kedushah

מספר שערי קדושה

All the pleasures and enjoyment of this world are vanity and a work of deception. Why should you consider yourself better than other people? If it is because of your upright stature, everyone was created in the image of God, just like you. If it is because of your family, all of us are the children of one man, the children of Avraham, Yitzchak, and Yaakov. If it is because of your wealth, there are many people more empty-headed and impulsive than you who are wealthier than you. In addition, it is God who makes people poor or wealthy. Let the wealthy man not boast of his wealth, for perhaps it is wealth kept for its owner to his detriment [e.g., he could be killed by robbers]. If it is because of high office and honor, there are many people from low class families who rule in the world, as is written, "the earth rages under a slave who rules." (Proverbs 30:22) Furthermore, wealth and honor are from Him, and it is He who brings low the proud, to the earth. If it is for wisdom, many great sages were removed from this world and the next, as happened to Doeg, Achitophel, and Yiravam. It is in His hand, may He be blessed, to remove speech from the articulate and to take away the intelligence of elders, so let a wise man not boast of his

כל הנאות וטובות העולם הזה הבל המה מעשה תעתועים ולמה תתגאה על הבריות. אם בקומה זקופה בלם נבראו בצלם אלהים כמוך. ואם במשפחה כלנו בני איש אחד נחנו בני אברהם יצחק ויעקב. ואם בעושר כמה ריקים ופוחזים ממך עשירים יותר ממך. ועוד כי ה' מוריש ומעשיר ואל יתהלל עשיר בעשרו כי אולי עושר שמור לבעליו לרעתו. ואם בשררה וכבוד כמה בזויי המשפחה שולטים בעולם כמו שפתוב (משלי ל) תחת עבד כי ימלוך. ועוד כי העושר והכבוד מלפניו והוא משפיל גאים עדי ארץ. ואם בחכמה כמה חכמים גדולים נטרדו מהעולם הזה ומהעולם הבא כענין דואג ואחיתופל וירבעם ובידו יתברך להסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח ואל יתהלל

wisdom. How can you be proud of yourself when you were originally born from a fetus drop, and you entered and left through the same passage as does urine? You are shame and disgrace in your lifetime and maggots and worms after your death. Indeed, you are dust and will return to dust and will be as though you had never existed. How can you be angry at someone else rather than being angry at yourself, that you, yourself, are tearing your soul to pieces in your anger and committing idolatry by your rage? You are angering your Creator, and He will in the future exact punishment from you. How can you care so much about the vanities of this world? In the end you will die. The wind will pass over you and you will be gone, and [the people of] your place will no longer know you, and those who saw you will say, "Where is he?" How can you grieve about a world that is not yours, and not grieve about the eventual departure of your soul from your body, by shuddering and trembling, so that fear and darkness fall upon you? How can you yearn to amass gold and to build houses and roomy upper stories when you will be brought to the grave, a cubit [wide] by a cubit [long] by a cubit high in the nether earth, with nothing in your hand, and you will leave your wealth to others? Why do you exhaust yourself trying to become wealthy, when everything depends on *mazal*, even the Torah scroll in the ark?

חָכֶם בְּחֻכְמָתוֹ. וְאִיךָ תִתְגַּאֵה וְתִחַלְתֶּךָ נוֹלָדָת מִטְפָּה סְרוּחָה וּמִמַּעַבְרֵי הַשֶּׁתֶּן נִכְנַסְתָּ וַיֵּצֵאתָ. בּוֹשָׁה וּבְלִימָה אַתָּה בְּחַיֶּיךָ רָמָה וְתוֹלְעָה בְּמוֹתֶךָ וְאִם כִּי עָפָר אַתָּה וְאֵל עָפָר תָּשׁוּב וְהִיא כְּלֵא הִיא. וְאִיךָ תִכְעֹס עַל זוּלָתְךָ וְלֹא תִכְעֹס עָלֶיךָ שְׂאֵתָה בְּעֵצְמְךָ טוֹרֵף נִפְשֶׁךָ בְּאַפֶּךָ וְעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה בְּכַעֲסֶךָ וְאַתָּה מִכְעִיס אֶת קוֹנֶךָ וְעֵתִיד לִפְרַע מִמֶּךָ. וְאִיךָ תִקְפִּיד עַל הַבְּלִי הַעוֹלָם הַזֶּה וְסוֹפֶךָ לְמוֹת וְרוּחַ עֲבָרָה בּוֹ וְאֵינְנוּ וְלֹא יִכְרַנּוּ עוֹד מִקוֹמוֹ רּוֹאִיו יֵאמְרוּ אִיו. וְאִיךָ תִתְעַצֵּב עַל עוֹלָם שְׂאֵינוּ שְׁלֶךָ וְלֹא תִתְעַצֵּב עַל פְּרִידַת נִפְשֶׁךָ מִגּוֹפֶךָ בְּרַתָּת וְזִיעַ וְאֵימָה חֲשֻׁכָה נוֹפְלָת עָלָיו. וְאִיךָ תִחַמּוֹד לְצַבּוֹר זָהָב וְלִבְנוֹת בָּתִּים וְעֵלְיוֹת מְרוּוָּחִים וְהוּא לְקַבְרוֹת יוֹבֵל אָמָה עַל אָמָה בְּרוּם אָמָה בְּאַרְץ תַּחְתִּית וּמְאוּמָה אֵין בִּידֶךָ וְעוֹבֵת לְאַחֵרִים חִילְךָ וְלָמָּה תִיגַע לְהַעֲשִׂיר וְהִכַּל תְּלוּי בְּמִזֵּל אֲפִילוֹ סֵפֶר תּוֹרָה שְׁבִהִיכֵל:

Practical Law:

Shulchan Arukh, Even Ha-Ezer 21-22

(1) A man must distance himself very, very much from women. It is forbidden to motion with his hand or his feet or to gesture with his eyes to any woman who is forbidden to him. It is forbidden to jest with her, to behave frivolously in her presence, or to gaze at her beauty. (2) One does not inquire of the welfare of a woman at all [but one may inquire from a husband the welfare of his wife]. (3) If one embraces or kisses a woman who is forbidden to him but toward whom he feels no attraction, such as his adult sister or his aunt, this is an extremely vile practice and is in the

הלכה

שולחן ערוך אה"ע סימן כ"א כ"ב

א צָרִיךְ אֲדָם לְהִתְרַחֵק מִהַנְּשִׂיִם מְאֹד מְאֹד וְאָסוּר לְקְרוֹץ בִּידּוֹ אוֹ בְּרַגְלָיו וְלִרְמוֹז בְּעֵינָיו לְאַחַת מִהֶעֱרִיּוֹת וְאָסוּר לְשַׁחֹק עִמָּה לְהַקֵּל רֹאשׁוֹ בְּגִנְדָּה אוֹ לְהַבִּיט בְּיַפְיָהּ: ב אֵין שׂוֹאֲלִים בְּשֵׁלוֹם אִשָּׁה כָּלֵל: ג הַמְחַבֵּק וּמִנְשֵׁק אַחַת מִהֶעֱרִיּוֹת שְׂאֵין לָבוֹ נוֹקֵף כְּגוֹן אַחוֹתָּהּ הַגְּדוּלָּה

nature of something prohibited. It is the behavior of stupid people, for one may not come close at all to a woman who is forbidden to him, except for a father to his daughter and a mother to her son. (4) It is forbidden to be alone with any woman who is forbidden to him, whether she is an old woman or a girl, because this leads to forbidden sexual relations. The exceptions are a mother with her son and a father with his daughter. (5) David and his court decreed against a man being alone with an unmarried woman, even though she is not forbidden to him. (6) If someone secludes himself with a woman with whom it is forbidden to be alone, whether she is a Jewess or a non-Jewess, both of them are flogged for rebellion and their action is announced — except for a married woman.

ואַחות אָביו הָרִי זֶה מְגוּנָה בְּיוֹתֵר וְדָבַר אִיסוּר
הוּא וּמַעֲשֵׂה טְפָשִׁים שְׂאִין קָרְבִין לְעֶרְוָה כָּלֵל
חוּץ מִהָאָב לְבִתּוֹ וְהָאֵם לְבִנָּה: ד אָסוּר לְהִתְיַחַד
עִם עֶרְוָה מִהֶעֱרִיּוֹת בֵּין זָקֵנָה בֵּין יְלָדָה שְׂדִבֵּר
זֶה גֹרֵם לְגַלוּת עֶרְוָה חוּץ מִהָאֵם עִם בְּנָה
וְהָאָב עִם בִּתּוֹ: ה דָּוִד וּבֵית דִּינּוֹ גָּזְרוּ עַל יְחוּד
פְּנוּיָה וְאֵף עַל פִּי שְׂאִינָה עֶרְוָה: ו כָּל הַמִּתְיַחַד
עִם אִשָּׁה שְׂאִסוּר לְהִתְיַחַד עִמָּהּ בֵּין יִשְׂרָאֵלִית
בֵּין גּוֹיָה מִכֵּין שְׁנֵיהֶם מִכַּת מִרְדּוּת וּמִכְרִיזִין
עֲלֵיהֶם חוּץ מֵאִשָּׁת אִישׁ:

NOACH FOR THURSDAY NIGHT

נח ליל ששי

צירוף יהוה

יג בְּכָרִן יוֹמָא הַדִּין עָאֵל נַח
וְשֵׁם וְחָם וְיֶפֶת בְּנֵי נַח וְאִתָּת
נַח וְתִלְתָּא נְשֵׁי בְנוֹהֵי עֲמָחוֹן
לְתַבּוּתָא: יד אֲנּוֹן וְכָל חֵיתָא
לְזִנָּה וְכָל בְּעִירָא לְזִנָּה וְכָל
רְחֵשָׁא דְרַחֲשׁ עַל אֲרֻעָא
לְזִנָּה וְכָל עוֹפָא לְזִנָּה כָּל

יג בְּעֵצִים הַיּוֹם הַזֶּה בָּא נַח וְשֵׁם וְחָם וְיֶפֶת
בְּנֵי־נַח וְאִשָּׁת נַח וְשִׁלְשֵׁת נְשֵׁי־בָנָיו אִתָּם
אֶל־הַתְּבֵהָ: יד הִמָּה וְכָל־הַחַיָּה לְמִינָהּ וְכָל־
הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְכָל־הַרְמֵשׁ הַרְמֵשׁ עַל־
הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְכָל־הָעוֹף לְמִינָהּ כָּל

(13) In the broad daylight of that very day, Noah, with Sheim, Cham and Yefet, Noah's sons, together with Noah's wife and the three wives of his sons with them, came into the ark — (14) They, and every species of wild animal and every species of livestock, and every species of crawling creature which crawls on the earth, and every species of flying creature — every bird of every winged species.

RASHI

רש"י

(13) In the broad daylight of that very day — Scripture teaches us here that the people of Noah's generation said, "If we catch sight of Noah entering the ark, we will demolish it and kill him!" So the Holy One Blessed is He said: "I am going to bring Noah into the ark before all their very eyes, and we will see just whose word prevails!" (Bereishit Rabbah 32:8) (14) צפור כל כנף — [literally, "(every) bird every wing." This is to be

(יג) בְּעֵצִים הַיּוֹם הַזֶּה. לְמִדָּה הַכְּתוּב, שֶׁהָיוּ בְנֵי דוֹרוֹ
אוֹמְרִים: 'אֵלוֹ אָנּוּ רוֹאִים אוֹתוֹ נִכְנָס לְתֵבָה, אָנּוּ
שׁוֹבְרִין אוֹתָהּ וְהוֹרְגִין אוֹתוֹ,' אָמַר הַקְּדוֹשׁ, בְּרוּךְ
הוּא: אָנִי מִכְנִיסוֹ לְעֵינַי כֻּלָּם וְנִרְאָה דָּבַר מִי יְקוּם:
(יד) צְפוֹר כָּל כְּנָף. דְּבוּק הוּא, צְפוֹר שֶׁל כָּל מִין כְּנָף.